

FREUND TAMÁS, AZ MTA ELNÖKÉNEK KÖSZÖNTŐJE

Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves kutatótársak, az MTA új doktorai!

Másfél évtizeddel ezelőtt egy a magyar tudományosságról folyó sajtóvitában szóba került az MTA doktora cím is. Valaki egyenesen a pergamenre írott nemesi oklevélhez, a kutyabőrhez hasonlította. Néhány évvel ezelőtt egyik felsőoktatási intézményünk döntött úgy, hogy nem vesz figyelembe „külső tényezőket” az egyetemi tanári cím feltételei között. Az egyik ilyen – úgynevezett – „külső tényező” pedig éppen az MTA doktora cím volt.

E két példa is jelzi, hogy a hazai nyilvánosságban, tudományos és közéleti fórumokon időről időre fellángol, hol intenzívebben, hol kevésbé élénken az MTA doktora cím rangjával és valódi értékével kapcsolatos vita.

Bár az elmúlt években az Akadémia Elnöksége, Doktori Tanácsa és más testületei is egyértelművé tették, hogy az MTA doktora címet a magyar tudományos élet egyik legfontosabb minőségbiztosítási mechanizmusának, a kutatói kiválóság védjegyének tartják, legalább ennyire fontos, hogy miként értékelik e címet maguk az érintettek.

„Ez egy mérföldkő számomra. (...) Szakmai értelemben felértem a csúcra” – mondta egy kutató egy három évvel ezelőtti interjújában.

Kedves kutatótársak!

Bizonyára sokan vannak Önök között, akik most hasonlóan éreznek. A napi tennivalók, a kutatás és tanítás mellett sok időt és energiát felemésztő munkán vannak túl. Több szűrőn estek át, rendkívül alapos és minden részletre kiterjedő bírálati eljárásban nyerték el a magyar tudományos közösség legrangosabb címét, amely egész eddigi tudományos pályájuk esszenciája. Kérdemelték, nemcsak megörökölték, mint hajdan a nemesek a kutyabőrt.

Az MTA doktora cím Akadémiánk egyik legnagyobb becsben tartott, hagyományos értéke. Miként a Magyar Tudományos Akadémia küldetése is kimondja: „Az MTA doktora cím független, országosan egységes, magasan kvalifikált szakértők által végzett, nemzetközi követelményeket integráló minőségbiztosítást nyújt.” A dokumentum egyúttal az Akadémia fontos feladatának nevezi e cím jelentőségének és presztízsének erősítését.

Ennek egyik legfontosabb tényezője maga a folyamat és az abban részt vevők, hiszen míg valaki az MTA doktora lesz, átlagosan száz kutatót – bírálóbizottsági tagokat, opponenseket, az MTA téma szerint illetékes tudományos osztályainak tagjait, valamint az MTA Doktori Tanácsának tagjait – vonnak be az eljárásba.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

A Magyar Tudományos Akadémia a hazai kutatói közösség aktív közreműködésével már évtizedek óta lát el minőségbiztosítási feladatot. Annak érdekében, hogy továbbra is megkerülhetetlen minőségbiztosító bázisa legyen a hazai tudományos életnek, két évvel ezelőtt egy újabb fejezetet is nyitott a magyar tudományos teljesítmények értékelésében. Kezdeményezésem nyomán, az MTA Kiváló Kutatóhely minősítés létrehozásával a tudományos kiválóság elismerését kiterjesztette a tudományos intézményekre is. Az egyén mellett az Akadémia a hazai tudományos szellemi műhelyek teljesítményét is honorálja. Jelzi a szakmai közvéleménynek és a külvilágnak is kiválóságukat. Tavaly tavasszal az MTA a Kutatóhelyeket Minősítő Tanács javaslata alapján kiemelkedően magas színvonalú tudományos munkája elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia által Kiváló Elismert Kutatóhely minősítést adományozta 95 magyarországi tudományos műhelynek és intézménynek. A kutatónak és az intézménynek egyaránt elismerést és rangot adó címek rendszere pedig közvetve erősíti az MTA mintegy 18 ezer tagot számláló köztestületének jelentőségét is.

Kedves kollégák!

Az MTA doktora cím megszerzése öröm és felelősség is egyben. Aki az MTA doktora lett, azt egyúttal szorosabb kötelék is fűzi az Akadémiához. Az eddigénél is jobban odafigyelnek rá, még jobban adnak a véleményére. Ennek különös jelentősége van a sokszor tudományos köntösbe bújtatott áltudományos nézetek térhódításának korában.

Mi, kutatók tudjuk, hogy az ismeretlent fürkésző kérdésekre – tartalmuktól függetlenül – csak egyetlen jó válasz adható: a tudományosan megalapozott válasz. Mától Önöknek is nagyobb a részük közös felelősségünkben, a tudomány, a tudás értékének megőrzésében.

Felelősséget és feladatot jelent a jövő kutatógenerációinak segítése is. Ebben is kérem tevékeny hozzájárulásukat. Ne csak a tudásukat adják tovább, hanem a tudományos szemléletet is, és lehetőségeik szerint segítsék a tudomány iránt elkötelezett fiatalok továbblépését, fejlődését. Tudományos és oktatómunkájuk, hazai publikációs tevékenységük során az Akadémia szellemiségéhez hűen legyenek következetes használói tudományterületük magyar nyelvű szakkifejezéseinek és általánosságban is ápolói a magyar nyelvnek. E feladatot nem látványos

lépésekkel, hanem inkább folyamatos, következetes munkával lehet elvégezni. Ennek jegyében kezdeményeztem a *Magyar Tudomány* című folyóirat az MTA új doktorait bemutató különszámának megjelentetését. A tavaly decemberben megjelent kötetben a 2021-ben akadémiai doktori címet szerző kutatók rövid bemutatása és tudományos értekezésük összefoglalása olvasható. Terveink szerint ez évben is megjelentetünk egy hasonló kiadványt – immáron az Önök munkásságát is bemutatva –, ily módon is hozzájárulva Akadémiánk egyik fő küldetésének, a tudományos eredmények szélesebb nyilvánossággal való megismertetésének teljesítéséhez.

Köszönöm figyelmüket, egyúttal gratulálok az MTA doktora címhez!